

Pedagogische Tact

persoonlijk ontwikkelingstraject voor leraren

NIVOZ
Landgoed de Horst, gebouw Vossesteijn
De Horst 1
3971 KR Driebergen
Tel. 0343-556750 Fax 0343-556755
E : info@nivoz.nl
I : www.nivoz.nl

Pedagogische Tact

Waar draait het om? Daar draait het om!

Als je in een theater het licht, het geluid en de rekvisieten weghaalt, maar je houdt de interactie tussen de acteur en het publiek over, dan spreek je nog steeds over theater.

Als je in het onderwijs de roosters, de methoden en de toetsen weghaalt, maar je houdt de interactie tussen de leerkracht en de kinderen over, dan spreek je nog steeds over onderwijs. Het draait om de bijzondere interactie tussen de leerkracht met haar leerlingen. De rest is soms belangrijk, maar nooit het belangrijkste.

Begrip

Omgaan met leerlingen op school is een aaneenschakeling van 'pedagogische ogenblikken'. Momenten waarin de leraar in een 'split second' moet weten wat te doen of juist niet te doen. Te lang stil staan bij de afweging van de meest adequate reactie kan niet. In de interactie tussen leerkrachten en leerlingen komt het aan op iets wezenlijks, iets bijzonders, iets dat zich bijna niet laat omschrijven. Het fenomeen waarin zichtbaar en voelbaar is dat de leerkracht op het goede moment de goede dingen doet en zegt, óók in de ogen van de kinderen, noemen we 'Pedagogische Tact'.

Traject in 3 fasen:

1. **'Welke leraar wil ik zijn?'**. De leraar bepaalt welke eisen er voor zichzelf worden gesteld: wat vind ik goed onderwijs? Pedagogische concepten, goede voorbeelden uit binnen- en buitenland en instrumenten passeren de revue.
2. **Zelfonderzoek van je eigen onderwijspraktijk**. Elke leraar stelt voor zichzelf vast in hoeverre het handelen in de praktijk overeenkomt met de gewenste pedagogische situatie. De leerlingen zijn in deze fase een belangrijke informatiebron. Deelnemers worden uitgedaagd om hun praktijk te bekijken door de ogen van de leerlingen. Er wordt toegewerkt naar een persoonlijk ontwikkelingsplan
3. **Ontwikkeling van de interactie met je leerlingen**. In cycli van uitproberen, reflecteren, evalueren en opnieuw uitproberen. In deze fase worden intervisie, supervisie en naar behoefte individuele coaching ingezet om de ontwikkeling van de leraar te ondersteunen.

Opbrengsten

Pedagogische Tact is geen nieuw systeem, het is geen managementtool en is niet om te zetten naar een onderwijskundig of didactisch model. Maar het grijpt in, in de meest wezenlijke processen, die daardoor efficiënter verlopen. Leerkrachten geven aan dat ze beter, intenser en meer ontspannen werken, als ze weten wat,

hoe en waarom ze iets doen. Deze bewuste veranderingen worden op vier manieren ondersteund:

- **Goede praktijk:** Het ervaren van situaties die pedagogisch sterk zijn, is onontkoombaar. 'Zelf gezien hebben', maakt een groot verschil met 'ooit van gehoord'.
- **Goede verhalen:** Geconceptualiseerde verhalen, zijn praktijk-ervaringen van leerkrachten en docenten die niet alleen een mooi voorbeeld beschrijven, maar door de conceptuele gedachte die eraan ten grondslag ligt, precies vertellen waarom het goed gaat.
- **Valide theorieën:** Veel leerkrachten baseren zich in discussies in hoge mate op hun eigen mening. Elementaire theorieën zijn dienstbaar in de verschuiving van 'gelijk' naar 'geluk'.
- **Zelf inzicht:** Via onderzoek, intervisie, supervisie krijgen deelnemers een idee van welke leraar ze werkelijk zijn.

Reacties deelnemers Pedagogische Tact

... ik luister nu zonder oordeel en hoor echt wat kinderen zeggen.

... ik heb opnieuw ontdekt wat ik belangrijk vind in de benadering naar kinderen en kan het nu ook uitleggen aan die kinderen, aan mezelf, maar ook naar anderen.

... alsof ik na al die jaren heb ontdekt wat kinderen van me nodig hebben.

... ik ben dichterbij mezelf gekomen en veel dichterbij de kinderen. Die verbondenheid kan niet meer verbroken worden.

... ik had de theorie nodig om de praktijk te kunnen verantwoorden.

... het vertrouwen dat ik nu in kinderen heb en ook kan laten merken, geeft een bijzondere verbondenheid. Het geeft me rust. Ik doe vaker een stapje terug en zie dat kinderen tot veel meer in staat zijn dan ik durfde te geloven.

... wat had ik veel oordelen en meningen die me niet verder hielpen. Dat is gelukkig een stuk minder.

... ik ben bewuster van het waarom van mijn handelen. Waar het eerder bleef bij een goed gevoel heb ik nu, meer dan voorheen, de taal gevonden om het uit te leggen.

... ik heb mijn collega's en de ouders al zo veel leuke verhalen verteld!

Begeleiding

Het traject wordt begeleid door kerndocenten, docenten PO en VO, en deskundigen van buiten (Luc Stevens, Geert Kelchtermans Beate Letschert.)

Doelgroep

Gemotiveerde leraren PO en VO die overtuigd zijn dat onderwijs gaat om het maximaal tot ontwikkeling laten komen van talent en dat de persoon van de leraar zelf daarbij instrumenteel is.

Logistiek

Het traject wordt aangeboden als een persoonlijk ontwikkelingstraject van een jaar (tien maal een woensdagmiddag en avond). Volgende start in september 2010. Aparte groepen PO en VO, die wel regelmatig samen optrekken. Het traject Pedagogische Tact komt in aanmerking voor de Lerarenbeurs (Aanvraag lerarenbeurs start 1-4-2010; zie voor meer informatie www.ib-groep.nl)

hetkind

het kind is volledig toegerust voor zijn eigen ontwikkeling en is hiervoor intrinsiek gemotiveerd vanuit zijn behoefte aan relatie, competentie en autonomie potentieel tot wasdom te laten komen, vraagt uitdaging en ondersteuning leren gebeurt in interactie

daarvoor is een relatie nodig met **de leraar** die beschikbaar is verbindt vertrouwt talent oproept werkt vanuit zijn eigen persoon en die uiteraard zijn vak verstaat

leiderschap in scholen moet de randvoorwaarden creëren voor inspiratie, moreel kompas en het besef dat alles er toe doet